

**Мотиви към проект на
Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от вредното въздействие на
химичните вещества и смеси**

1. Причините, които налагат приемането на нормативния акт

В Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) са въведени мерки за прилагането на Регламент (ЕС) № 98/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2013 г. относно предлагането на пазара и използването на прекурсори на взривни вещества (Регламент (ЕС) № 98/2013).

Със ЗЗВВХВС е въведена забрана за предоставяне, въвеждане, притежаване или употреба на прекурсори на взривни вещества под ограничение от масовия потребител.

Определени са контролни правомощия на министъра на здравеопазването във връзка с прилагането на Регламент (ЕС) № 98/2013 и по-конкретно чрез контрол върху изпълнението на задълженията на икономическите оператори да етикетират прекурсорите на взривни вещества с текста „Закупуването, притежаването или използването на прекурсори на взривни вещества под ограничение от масовия потребител е забранено“.

Определен е министърът на вътрешните работи като национално звено за контакт по смисъла на регламента, на което да бъдат докладвани подозрителни транзакции, липси и кражби.

Непрекъснато нарастващата заплаха за сигурността, бомбените нападения, извършени през последните години в редица европейски държави и установени от Европейската комисия пропуски в прилагането на Регламент № 98/2013 от страна на държавите членки са част от мотивите, поради които Регламент (ЕС) № 98/2013 е отменен с Регламент (ЕС) № 2019/1148 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за предлагането на пазара и употребата на прекурсори на взривни вещества, за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 98/2013.

С Регламент (ЕС) № 2019/1148 отпада задължението на икономическите оператори да етикетират прекурсорите на взривни вещества. Целта е да не се насочва вниманието на терористите към продуктите, които ги съдържат. Регламент (ЕС) № 2019/1148 въвежда нови правила и изисквания към икономическите оператори, в т.ч. и нови изисквания към осъществяваната контролна дейност.

Регламент (ЕС) № 2019/1148 въвежда нови изисквания към контрола върху икономическите оператори и онлайн местата за търговия по въведената забрана за закупуването, притежаването или използването на прекурсори на взривни вещества под ограничение от масовия потребител чрез проверки на трансакции, документи за самоличност, идентификационни номера за регистрация по ДДС и други идентификационни номера; въведените от тях процедури за откриване на подозрителни трансакции, както и изискванията при предоставяне на регулирани прекурсори на взривни вещества на други икономически оператори и на професионални потребители.

Броят на проверките и инспекциите трябва да бъдат съобразени с направената оценка на риска, с която се определя кои сектори или икономически оператори да бъдат контролирани и проверявани по-често от други. При тази оценка се отчита:

- кои прекурсори на взривни вещества е вероятно да бъдат предмет на злоупотреба и представляват заплаха за националната сигурност;

- броят на докладваните подозрителни трансакции (както много нисък, така и много голям брой може да сочи конкретната необходимост от инспекция).

Посоченото налага да бъде извършено изменение и допълнение в ЗЗВВХВС.

2. Целите, които се поставят

Проектът на ЗИД на ЗЗВВХВС има за цел да въведе мерки за прилагане на Регламент (ЕС) № 2019/1148, в т.ч. забрана за предоставяне, въвеждане, притежаване или употреба на прекурсори на взривни вещества под ограничение от масовия потребител, като от друга страна следва да отпадне изискването за етикетирание на прекурсорите на взривни вещества под ограничение.

С проекта ще бъдат определени органи, които да извършват контрол върху икономическите оператори, онлайн местата за търговия и професионалните потребители по спазване изискванията на регламента, в т.ч. и административни наказания за юридически лица за нарушаване на забраната за предоставяне на прекурсори на масовия потребител, както и за неизпълнение на задължението за докладване на подозрителни трансакции или опити за такива и значителни липси и кражби.

Ще се определи национално звено за контакт, на което икономическите оператори, онлайн местата за търговия и професионалните потребители ще са длъжни да докладват

всички подозрителни трансакции или опити за такива и значителни липси и кражби на веществата, посочени в Приложение I и Приложение II на Регламент (ЕС) № 2019/1148.

Ще се въведе изискването икономически оператор, който предоставя на друг икономически оператор прекурсор на взривни вещества под ограничение, да информира този икономически оператор, че придобиването, въвеждането, притежаването или употребата на този прекурсор от масовия потребител е забранено.

Икономическите оператори и онлайн местата за търговия ще трябва да въведат подходящи, разумни и пропорционални процедури за откриване на подозрителни трансакции, пригодени към специфичната среда.

Икономическият оператор, който предоставя на професионален потребител или на друг икономически оператор прекурсор на взривни вещества под ограничение, ще е длъжен да изисква за всяка трансакция, освен ако тази проверка на потенциалния клиент вече е извършена в срок от една година преди датата на трансакцията и трансакцията не се отклонява съществено от предходните трансакции, определена с регламента информация.

Определените контролни органи ще извършват дейност съгласно Ръководството за прилагане на Регламент (ЕС) № 2019/1148, според което средствата и интензивността на провежданата контролна дейност могат да бъдат адаптирани в съответствие с направената оценка на риска.

С въведените мерки се цели намаляване и/или предотвратяване на незаконното производство на взривни вещества в отговор на увеличаващата се заплаха, която тероризмът и други сериозни престъпни дейности поставят пред обществената сигурност.

3. Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

Законът за изменение и допълнение на ЗЗВВХВС няма да доведе до пряко или косвено въздействие върху държавния бюджет.

Очаква се мерките да окажат слабо отрицателно икономическо въздействие. Основните засегнати групи ще са потребителите (намален избор на продукти) и производителите (спад на потреблението и търсенето на продукти под ограничение). Като се има предвид обемът на пазара за масовия потребител, няма да има съществено въздействие върху оборота на сектора на химическата промишленост като цяло.

Предложените мерки ще окажат по-силно въздействие върху предприятията, специализирани в доставката на (високо концентрирани) прекурсори на взривни вещества под ограничение, в сравнение с предприятията, продаващи по-широка гама продукти,

включително алтернативни вещества. Очаква се мерките да окажат по-силно въздействие върху малките и средните предприятия и микропредприятията, които често имат по-малки обеми на продажбите и е възможно да нямат капацитет за разнообразяване на предлаганите от тях продукти. Независимо от това мерките трябва да се приложат в пълен обем, за да се гарантира висока степен на сигурност.

Контролната дейност ще се извършва от Министерство на вътрешните работи и Министерство на финансите съвместно с органите по надзора на пазара в рамките на тяхната компетентност да извършват контрол по изпълнение на неговите изисквания. Мотивите за това предложение са:

- органите на държавния здравен контрол не притежават необходимата квалификация и компетентност за извършване на оценка на риска с цел последваща инспекционна дейност;

- необходими знания и квалификация в областта на взривните вещества и националната сигурност, вкл. и опазване външните граници на Европейския съюз притежават органите на Министерство на вътрешните работи;

- в структурите на Министерство на вътрешните работи има обособени звена като „Контрол над общоопасните средства“, „Противодействие на икономическата престъпност“, „Противодействие на престъпления в отраслите на икономиката“, „Борба с организираната престъпност“ и т. н.

- необходимата квалификация и компетентност за извършване на контрол на финансови документи и трансакции притежават структурите към Министерство на финансите;

- прекурсори на взривни вещества могат да се съдържат в разнообразни стоки, попадащи в компетенцията на различни органи за надзор на пазара.

4. Очакваните резултати от прилагането, включително финансовите, ако има такива

С изменението на закона ще се постигне реално изпълнение на задълженията на Република България по прилагането на разпоредбите на европейското законодателство, свързани с дейностите по предоставяне, въвеждане, притежаване или употреба на прекурсори на взривни вещества под ограничение. Приложените мерки ще гарантират по-висока степен на сигурност както в рамките на Република България, така и в целия Европейски съюз.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Със ЗИД на ЗЗВВХВС не се транспонират в националното законодателство европейски нормативни актове. Осигурени са единствено необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) № 2019/1148 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година за предлагането на пазара и употребата на прекурсори на взривни вещества, за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 98/2013.

Направен е анализ на определените контролни органи по спазване изискванията на Регламент (ЕС) № 2019/1148 от другите държави членки. Анализът показва, че повече от половината държави са определили като компетентен контролен орган самостоятелно или съвместно съответните структури, отговарящи за вътрешния ред, националната сигурност и правосъдието.